

Temlîk: Mülkiyetine geçirmek demektir. Zekâtı, gerçek ihtiyacı olan ehil kimselere vermektir.

2.2. Zekât İle İlgili Hükümler

Zekâtla ilgili bilinmesi gereken fıkhi hükümlerin başında, zekâtın kimlere hangi şartlarda farz olduğu ve verilen zekâtın geçerli olabilmesi için ne gibi şartların gerektiğidir.

Zekâtın vücûb sebebi: Zenginliktir. Artıcı vasıfta belirli bir miktar mala malik olan kimse zekât açısından zengin sayılır. Zenginliğin ölçüsü sayılan miktara ve alt sınır "nisab" tabir edilir. Borcundan ve tabii ihtiyaçlarından fazla nisab miktarı artıcı mala sahip olan ve bu malının üzerinden bir kamerî yıl geçen kimse zekât ödemekle mükellef olur.

Zekâtın rüknü: Zenginlik ölçüsü sayılan miktardaki maldan zekât borcunu çıkarmak ve onu hak sahibine temlik ve teslim etmektir.

Zekâtın şartları: Zekâtın farz olabilmesi için hem mükelleflerle ve hem de mallarla ilgili şartlar vardır. Aynı şekilde bu farzın edasının sıhhati için de birtakım şartlar aranmaktadır.

a.Yükümlülük (vücup) şartları: Bir kimsenin zekâtla yükümlü (mükellef) tutulabilmesi için gereken şartlar, ilmihal dilinde, vücup şartları veya zekâtın farziyetinin şartları olarak da anılır. Zekâtla yükümlülük için gereken şartların bir kısmı mükellefte, bir kısmı da malda aranan bazı özelliklerdir.

Mükellefle ilgili olarak: Zekât şu kimselere farzdır: Müslüman, hür, tabii ihtiyaçlarından fazla artıcı vasıftaki mala tam bir mülkiyetle malik olan ve bunun üzerinden bir (kamerî) senesi geçen kimselere farzdır. Ebu Hanîfe akıllı ve baliğ olmayanları, toprak ürünleri ve kamu hukukunun bir parçası olarak alınan zekât türü hariç, zekâtla mükellef tutmamıştır. Fakihlerin çoğunluğuna göre ise akıl hastalarının ve çocuğun malları zekâta tabidir. Bu borcu veli ve vasileri öderler.

Zekât bir ibadet sayıldığı için, öteden beri, zengin gayri müslim vatandaşların, zekâtla yükümlü olmaları hiç gündeme gelmemiş, bunun yerine onlardan cizye ve haraç gibi başka vergiler alınmıştır.

Mal ile ilgili olarak: "Tam mülk olma"(el-milkü't-tâm), "artıcı özelliğe sahip olma" (nema), "nisaba ulaşmış olma", "tabii ihtiyaçlardan (havâic-i asliyye) fazla olma", "üzerinden bir yıl geçmiş olma"(Havlü'l-havelân) gibi şartların arandığı görülür. Zekâta tabi mallarda aranan "tam mülk" şartının bir gereği de zekâta tabi olan malın borç karşılığı olmamasıdır.

Zekat, toplumda yardımlaşma ve dayanışmaya katkı sağlar.